

Sundheds- og Omsorgsforvaltningens Enhedspriser

21. maj 2012

Sagsnr.
2012-72380

Dokumentnr.
2012-385667

Analysen af Sundheds- og Omsorgsforvaltningens enhedspriser på ældreområdet tager udgangspunkt i 6-by nøgletalsrapporten fra 2011, som er den seneste rapport, hvor der fremgår sammenlignelige nøgletal på ældreområdet fra 6-byerne.

1. Resume: Sammenligning af ældreudgifterne i 6-byerne

1.1 6-by Nøgletal 2011

Nettodriftsudgifterne på ældreområdet pr. 65+ årig i budget 2011 blandt 6-byerne fremgår af nedenstående tabel: 1.1

Tabel 1.1 Nettodriftsudgifter til ældreområdet – budget 2011

2011 p/l	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Kr. pr. 65+-årig	41.446	33.801	40.115	35.992	35.755	56.815	40.654

Kilde: 6-by Nøgletal 2011 Tabel 69 Nettodriftsudgifter til ældreområdet – budget 2011

København har umiddelbart de højeste udgifter til ældre blandt 6-byerne med 56.815 kr. pr. 65+ årig indbygger, svarende til at København ligger 40% over 6-by gennemsnittet på 40.654 kr.. Dette giver 901 mio. kr. i udgiftsforskel mellem København og 6-by gennemsnittet.

Ovenstående sammenligning viser dog ældreudgifterne fordelt på samtlige 65+ årige indbyggere og ikke på antallet af modtagere af de kommunale serviceydelser. Sammenligningen tager således ikke højde for at København har en relativt højere andel af modtagere ift. det samlede antal ældre (udtrykt ved højere dækningsgrader) end de øvrige 6-byer.

For at få større indsigt i baggrunden for den angivne udgiftsforskel på 901 mio. kr. er der opstillet fire overordnede forklaringsfaktorer:

1. Demografi (alder og civilstand) og sundhedstilstand. Dette siger noget om målgruppens behov for ydelser
2. Politisk fastsat serviceniveau. Dette siger noget om det politisk bestemte udbud af ydelser
3. Udgifter til udenbys borgere. Dette siger noget om, hvorvidt kommunen har flere udgifter til ældre bosiddende i andre kommuner, som derfor ikke tæller med i målgruppen
4. Produktivitet. Dette siger noget om måden, kommunen producerer sine ydelser på

I tabel 1.2. opsamles resultaterne fra analysen ved at forklare den samlede udgiftsforskel på 901 mio. kr. dels ud på de enkelte ydelser og dels ud på de fire forklaringsfaktorer.

Tabel 1.2 Årsager til difference mellem København og 6-by gennemsnit på ældreområdet

	Difference	Demografi (alder, civilstand) & Sundheds- tilstand	Service- niveau	Udgifter til udenbys borgere	Produktivitet	Øvrige
Hjemmepleje	137,2	84,0	21,4		31,9	
Madservice	14,1		14,1			
Plejeboliger mv.	394,4	254,2	99,6	68,1	-27,6	
Aktivitetsområdet	36,6	19,4	17,2			
Hjemmesygepleje	48,0	48,0				
Hjælpe midler i alt	51,9	51,9				
Øvrige udgifter	-4,9					-4,9
Køb/ salg til andre kommuner	223,7			223,7		
I alt	901,0	457,5	152,4	291,8	4,3	-4,9

Hovedårsagerne til de højere ældreudgifter pr. borger i København er således:

1. Alder: København har en højere andel af plejekrævende ældre, hvilket skyldes at København har en anderledes demografisk sammensætning af ældre end de øvrige 6-byer, udtrykt blandt andet ved at København har den højeste andel 80+ årige blandt 6-byerne. Dette har store konsekvenser for ældreudgifterne, idet der er en markant forskel mellem udgifter til de yngste og ældste 65+ årige.
2. Civilstand Et væsentligt højere antal enlige i København end de øvrige 6-byer.
3. Sundhedstilstand. De ældre i København har en dårligere sundhedstilstand blandt andet udtrykt ved en kortere middellevealder samt højere kommunale udgifter til aktivitetsbestemt medfinansiering af sundhedsvæsenet.
4. Udgifter til udenbys borgere. I 6-by tallene indgår der for Københavns vedkommende i langt højere grad end for de øvrige byers vedkommende udgifter til borgere, som ikke indgår i Københavns befolkningstal, herunder udgifter til køb af pladser i andre kommuner samt udgifter til plejecentret Hjortespriing.
5. Højere serviceniveau. København har et højere politisk fastsat serviceniveau på en række områder, herunder
 - 4 ugers ventetidsgaranti på plejehjemsområdet, hvor de fleste andre byer har en 8-ugers ventetidsgaranti

- Specialpladser på plejehjemsområdet
 - Indkøbsordning på hjemmeplejeområdet
 - Madservice: Levering af varm mad på det tidspunkt af dagen som bedst passer borgeren
 - Væsentligt højere niveau ift. §79 tilbud
6. Elever mm: København har en voksende og markant højere elevdimensionering end de øvrige kommuner, hvilket medfører et stigende pres på ældreudgifter udtrykt ved at antallet af elever holdt oppe imod det samlede antal plejepersonale stiger.

Derudover undersøges, hvorvidt der er produktivitsforskelle mellem København og de øvrige 6-byer, jf. afsnit 4.

1.2 Fremtidig udvikling i ældreudgifter pr. indbygger

I perioden fra 2011 til 2016 forventes ældreudgifterne i København at blive reduceret med ca. 302 millioner kr. som følge af demografitilpasning, effektiviseringer, budgetaftaleophør mm., mens antallet af ældre vil stige med forventet 4.700 ældre. Denne udvikling vil således alt andet lig automatisk medføre en reduktion i ældreudgifterne med ca. 9.411 kr. pr 65+ årig indbygger, jf. nedenstående tabel 1.3.

Tabel 1.3 Forventet udvikling i nettodriftsudgifter til ældreområdet – budget 2011-2016

	2012	2013	2014	2015	2016	I alt
Reduktion af budget mio. kr.	-139,6	-53,0	-31,9	-62,2	-15,3	-301,9
Stigning i antal 65+ årige	1.542	1.149	650	642	717	4.700
"Automatisk" reduktion i udgifter pr. 65+ årig	-3.965	-1.945	-1.099	-1.577	-824	-9.411

Kilde: ØKF rammemark for budget 2013 & Koncern Service Befolkningsprognoser

2. Gennemgang af faktorer der påvirker ældreudgifterne

2.1 Alder

Det høje udgiftsniveau skyldes primært, at København har en anderledes sammensætning af ældrebefolkningen end de andre 6-byer, jf. nedenstående tabel 2.1.

Tabel 2.1 Fordeling af ældre på alder i 6-byerne 2011

	Århus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	København m. samme alderssammensætning som gennemsnit af de øvrige 6-byer
Antal 65+ årige	41.165	30.388	32.048	19.117	16.559	55.755	42.072
Antal 80+ årige	10.506	7.646	7.864	4.378	4.071	15.722	13.683
80+ åriges andel af 65+ årige	25,5%	25,2%	24,5%	22,9%	24,6%	28,2%	24,5%

Kilde: 6-by tal 2011, bilagstabel 01

Opgørelsen viser, at København har forholdsvis flere ældre over 80 år (28,2%) end de andre 5 byer (22,9-25,5%). Jfr. 6-by rapporten er der 15.722 80+ årige i København i 2011, men hvis København havde haft samme aldersfordeling af ældre som gennemsnittet af de øvrige 5 byer, ville antallet af 80+ årige kun være 13.683, dvs. der er 2.039 flere 80+ årige i København (svarende til 15% afvigelse) som følge af den anderledes demografiske sammensætning end i de øvrige 6-byer.

Da plejetyngden er højere i de ældste borgergrupper, som er relativt store i København, vil dette afspejle sig i de samlede udgifter pr. 65+-årig borger. For at gøre byernes udgiftsniveauer mere sammenlignelige, har forvaltningen gennem vægtede beregninger renset for forskelle i befolkningssammensætningen, jf. nedenstående tabel 2.2.

Tabel 2.2: Ældreudgifter til forskellige årgange

Gns. udgift til plejehjem og hjemmepleje for 65-årig borger	4.963
Gns. udgift til plejehjem og hjemmepleje for 80-årig borger	48.589
Gns. udgift til plejehjem og hjemmepleje for 99+-årig borger	338.633
Vægt ved omregning af 80-årig borger til 65-årig borger: (48.589 / 4.963) =	10
Vægt ved omregning af 99+-årig borger til 65-årig borger: (338.633 / 4.963) =	68

Kilde: SUF's beregninger på basis af data fra VI- og KOS-systemerne.

Som eksemplet illustrerer, medfører vægtningen, at de ældste borgere kommer til at vægte tungere end de yngste borgere i aldersgruppen som følge af forskellen i plejetyngde. En 80-årig borger koster således 10 gange så meget som en 65-årig, mens en 99+-årig borger koster 68 gange så meget som en 65-årig. Dette skyldes, at andelen af borgere,

der har behov for plejebolig eller hjemmeplejeydelser, stiger markant jo ældre borgerne er.

2.2 Civilstand

Desuden skal det bemærkes, at København med 35.230 enlige ældre har en væsentligt større andel af enlige (63,1 %) end de øvrige 6-byer (43,4-46,8 %), jf. nedenstående tabel 6. Hvis København havde den samme fordeling af enlige ældre som gennemsnittet af de øvrige 6-byer, ville antallet af enlige ældre i København være 25.263, svarende til 45,3%.

Tabel 2.3: Antal enlige 2011 i 6-byerne

	Århus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	København m. samme andel af enlige som gennemsnit af de øvrige 6-byer
Antal enlige 65+ årige	18.800	13.783	14.480	8.300	7.462	35.230	25.263
Antal gifte 65+ årige	21.351	15.928	17.768	10.835	9.097	20.614	30.492
Enliges andel af 65+ årige i alt	46,8%	46,4%	44,9%	43,4%	45,1%	63,1%	45,3%

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken

Af ovenstående fremgår det, at der er 9.911 flere enlige i København svarende til 48% højere andel af enlige end gennemsnittet af de øvrige 6-byer, hvilket øger udgifterne i København, fordi ægtepar ofte kan hjælpe hinanden og derfor typisk modtager relativt mindre hjælp fra kommunen. En enlig ældre borger er således ca. 1,5 gange så plejkrævende, som en der har en ægtefælle, jfr. visiteret tid til hjemmepleje registreret i KOS.

2.3 Sundhedstilstand

De ældre i København har en dårligere sundhedstilstand blandt andet udtrykt ved en kortere middellevealder. Dette medfører at eksempelvis en gennemsnitlig 80-årig i København er mere plejkrævende end en gennemsnitlig 80-årig i Danmark som helhed. Københavns kommune har således den næstlaveste middellevealder på 76,5 år, mens landsgennemsnittet er 78,8 år. Lolland har den laveste middellevealder på 75,8 år, mens Allerød og Hørsholm har den højeste middellevealder med 81,2 år. Den gennemsnitlige middellevealder i 6-byerne fremgår af nedenstående tabel 2.4

Tabel 2.4: Middellevealder i 6-byerne

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns.
Middellevealder	79,7	78,5	78,8	78,5	78,7	76,5	78,5

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken

Det fremgår at middellevetiden i København er 2 år lavere end hhv. Odense og Esbjerg og 3,2 år lavere end Aarhus. De ”tabte leveår” indgår desuden som et kriterium i den kommunale udligningsordning, hvor de netop gøres til udtryk for et større udgiftsbehov i kommuner med mange tabte leveår.

Den dårligere sundhedstilstand blandt ældre i København fremgår endvidere ved sammenligning af kommunale udgifter til behandling af ældre på hospitaler i 2011, jf. tabel 2.5, hvor det fremgår at udgifterne pr. 65+ årig i København ligger 23,9% over 6-by gennemsnittet.

Tabel 2.5: Udgifter til behandling af ældre på hospitaler i 2011

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns.
Udgifter til 65+ årige (mio. kr.)	143,4	100,5	93,0	74,8	52,4	245,9	
Antal 65+ årige	41.165	30.388	32.048	16.559	19.117	55.755	
Udgifter pr. 65+ årig	3.482	3.307	2.903	4.519	2.739	4.411	3.560
Afvigelse ift. 6-by gennemsnit	-2,2%	-7,1%	-18,5%	26,9%	-23,1%	23,9%	0,0%

Kilde: Udtræk af sundhedsdata fra Regionen

2.4 Udgifter til udenbys borgere

Også Københavns nettokøb af plejeboligpladser i de øvrige kommuner er med til at trække ældreudgifterne i vejret. Det skyldes, dels at København har et stort nettokøb af pladser, dels at disse pladser typisk er dyrere end Københavns egne plejeboligpladser. København har således et budget til køb af pladser på 278 millioner kr., som tæller med i de opgjorte udgifter til ældreområdet i København, men eftersom disse borgere er bosat uden for kommunen, så er de ikke talt med i antallet af ældre i København, hvilket skævvrider sammenligningen af kommunerne i rapporten.

Tabel 2.6 viser køb (i andre kommuner) og salg (til andre kommuner) af plejebolig- og ældreboligpladser, mens tabel 2.7 viser udgifterne til køb af pladser i andre kommuner. Det fremgår at selv om 5 ud af 6 kommuner køber flere pladser i andre kommuner end de sælger, så ligger udgifterne til køb af pladser i København markant over niveauet for de øvrige 6-byer.

Tabel 2.6: Køb og salg af pladser til andre kommuner 2010

	Århus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København
Købte pladser i andre kommuner	376	325	158	125	71	1.158
Solgte pladser til andre kommuner	-362	-185	-128	-51	-97	-447
Nettokøb af pladser i andre kommuner	14	140	30	74	-26	711

Kilde: 6-by tal 2011, bilagstabel 52

Tabel 2.7: Budget 2011 til Køb af pladser i andre kommuner

Mio. kr.	Århus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København
Købte pladser i andre kommuner	14,5	-5,4	14,3		4,0	278,0

Kilde: 6-by tal 2011, bilagstabel 48

Udover at Københavns Kommune har et stort antal købte pladser i andre kommuner, så er de købte pladser også i gennemsnit ca. 50.000 dyrere end de pladser København sælger til andre kommuner, jf. tabel 2.8:

Tabel 2.8: Pladspriser ift. Københavns Køb/salg af pladser i andre kommuner

Købt plejeboligplads	534.884
Solgt plejeboligplads	483.523
Difference	51.361

Omsorgscentret Hjortespring er fysisk beliggende i Herlev, men budgettet til Hjortespring på 68,1 mio. kr. indgår som en del af Sundheds- og Omsorgsudvalgets budget selvom beboerne på Hjortespring ikke er en del af Københavns befolkningstal.

2.5 Højere serviceniveau

4 ugers ventetidsgaranti på plejehjemsområdet, hvor de fleste andre byer har en 8-ugers ventetidsgaranti: Københavns Kommune har i 2002 etableret 60 ekstra pladser ved indførelse af 4-ugers ventetidsgaranti. Omregnet svarer dette til merudgifter på 21,9 mio. kr..

Specialpladser: København havde i 2011 573 specialpladser, herunder 261 demenspladser, 278 rehabiliterings- og akutpladser, 19 palliativpladser mv. De samlede merudgifter til specialpladserne ift. de almindelige plejehjemspladser i København udgjorde 77,7 mio. kr..

Indkøbsordning på hjemmeplejeområdet: Ordningen medfører et højere serviceniveau ift. almindelig praktisk hjælp på 21,4 mio. kr. i 2011.

I Sundheds- og Omsorgsudvalgets forslag til forvaltningsspecifikke effektiviseringer for budget 2013 indgår der forslag om en effektivisering af indkøbsordning svarende til 6,4 mio. kr.

Madservice: Levering af varm mad på det tidspunkt af dagen som bedst passer borgeren: medfører et højere serviceniveau ift. andre 6-byer på 14,1 mio. kr. hvilket fremgår blandt andet ved væsentligt højere transportudgifter

Væsentligt højere niveau ift. §79 tilbud: På pensionistklubområdet giver Københavns Kommune 3,3 gange højere tilskud pr. 65+ årig end gennemsnittet af Århus og Odense svarende til en merudgift på 17,2 mio. kr.. Da de andre 6-byer ikke umiddelbart har sammenlignelige tilbud, er der i forbindelse med §79 tilbud kun sammenlignet med Odense og Aarhus.

I Sundheds- og Omsorgsudvalgets forslag til forvaltningsspecifikke effektiviseringer for budget 2013 indgår der forslag om en reduktion af budgettet til §79 tilbud svarende til 3,4 mio. kr. i 2013 stigende til 5,4 mio. kr. i 2014.

2.6 Sosu-elever

København har en voksende elevdimensionering, hvilket medfører et stigende pres på ældreudgifter udtrykt ved at antallet af elever holdt oppe imod det samlede antal plejepersonale stiger. En oversigt over udviklingen i antallet af elever sammenlignet med antallet af medarbejdere i ældreplejen (jf. tabel 2.9) viser, at antallet af elever sammenlignet med antallet af medarbejdere er mere end fordoblet i perioden 2007-2011.

Tabel 2.9 Udvikling i antal sosu-elever sammenlignet med antal medarbejdere på plejehjem og hjemmepleje 2007-2011

	Social- og sundheds-hjælper-elever	Social- og sundheds-assistent-elever	Elever I alt	Medarbejdere på plejehjem og hjemmepleje	Elever pr. medarbejder
2007	587	143	730	5.019	0,15
2008	601	382	983	4.884	0,20
2009	788	437	1.225	4.862	0,25
2010	912	466	1.378	4.766	0,29
2011	912	475	1.387	4.523	0,31

Kilde: Sundheds- og Omsorgsforvaltningens personaletal

Når man sammenligner forholdet mellem antallet af sosu-elever med antallet af medarbejdere på plejehjem og hjemmepleje i 6-byerne, fremgår det at Københavns uddannelsesforpligtelse ligger markant (75%) over niveauet i de øvrige 6-byer, jf. tabel 2.10.

Tabel 2.10 Antal sosu-elever sammenlignet med antal medarbejdere på plejehjem og hjemmepleje i 6-byerne 2011

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns.
Hjælpere	495	298	276	183	130	912	
Assistenter	99	60	65	36	36	473	
Sosu-elever I alt	594	358	341	219	166	1.385	
Medarbejdere i ældreplejen I alt	3.098	1.890	2.763	2.023	1.248	4.523	
Elever pr. medarbejder	0,19	0,19	0,12	0,11	0,13	0,31	0,18
Afvigelse ift. 6-by gennemsnit	9%	8%	-30%	-38%	-24%	75%	

Kilde: KL & 6-byernes indmelding til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

3. Forskel i udgiftsniveau fordelt på serviceområder

Forskellen i udgiftsniveauet på de forskellige serviceområder fremgår af nedenstående tabel 3.1

Tabel 3.1 Udgiftsforskel mellem København og 6-byerne 2011 fordelt på serviceområder

	København kr. pr. 65+ årig	6-by gns. kr. pr. 65+ årig	Difference kr. pr. 65+ årig	% afvigelse	mio. kr.
Hjemmepleje	14.338	11.877	2.461	21%	137,2
Madservice	511	309	202	65%	14,1
Plejeboliger mv.	25.604	18.531	7.074	38%	394,4
Aktivitetsområdet	1.967	1.571	396	25%	36,7
Hjemmesygepleje	3.249	2.865	384	13%	48,0
Hjælpe midler i alt	2.802	1.872	930	50%	51,8
Øvrige udgifter	3.357	4.133	-777	-19%	-4,9
Køb/ salg til andre kommuner	4.986	1.170	3.817	326%	223,7
I alt	56.814	40.654	16.161	40%	901,0

Kilde: 6-by Nøgletal 2011 Tabel 69 Nettodriftsudgifter til ældreområdet – budget 2011

3.1 Praktisk hjælp og pleje indenfor frit valg (Hjemmepleje)

Udgifterne til hjemmeplejeområdet pr. 65+ årig borger er 21% højere i København end i gennemsnittet af 6-byerne, svarende til 137,2 mio. kr.. Af de 137,2 mio. kr. kan 21,4 mio. kr. henføres til højere serviceniveau grundet indkøbsordningen og 31,9 mio. kr. grundet forskel i produktivitet mellem København og de øvrige 6-byer, jf. afsnit 4.1.

De resterende 84 mio. kr. skyldes de demografiske faktorer (alder, civilstand og sundhedstilstand). Dette bekræftes ved nærmere at undersøge de enkelte faktorer i nedenstående beregning:

$$\text{Udgift / borger} = \text{Udgift / timer (timeprisindeffekten)} * \\ \text{Timer / modtagere (visiteret tid pr. modtager)} * \\ \text{Modtagere / borgere (dækningsgrad)} + \\ \text{Øvrige forhold}$$

Nedenstående gennemgang viser, at merudgifterne skyldes højere demografisk betingede dækningsgrader i København end de øvrige 6-byer.

3.1.1 Timeprisindeffekten:

Den gennemsnitlige timepris i hjemmeplejen i København er 354,7 kr. sammenlignet med 355,5 kr. i gennemsnittet af 6-byerne:

Tabel 3.2 Timepriser i hjemmeplejen i 6-byerne 2011

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Praktisk hjælp	303	303	273	303	371	335	
Pleje hverdag	346	420	373	325	371	360	
Gns. timepris	338,8	397,0	348,8	322,7	371,0	354,7	355,5
% afvigelse	-5%	12%	-2%	-9%	4%	0%	

Kilde: 6-by tal 2011, bilagstabel 53

Ovenstående opgørelse er således kun baseret på timepriskategorierne praktisk hjælp og personlig pleje hverdag, mens timepriskategorien personlig pleje, øvrig tid ikke indgår i 6-by rapporten. København har således ikke højere timepriser end de øvrige 6-byer i kategorierne praktisk hjælp og personlig hjælp hverdag. Det skal nævnes, at Københavns timepriser ikke indeholder udgifter til elever, idet de private leverandører ikke har denne uddannelsesforpligtelse. Ellers ville Københavns timepriser være højere.

3.1.2 Visiteret tid pr. modtager:

Den visiterede tid pr. modtager i København er i gennemsnit 9,2% lavere end gennemsnittet af de øvrige 6-byer jf. nedenstående tabel 3.3. Afvigelsen i den gennemsnitlige visiterede tid pr. modtager er størst blandt de 80+ årige.

Tabel 3.3 Visiteret tid pr. modtager i hjemmepleje 2011

Visiteret tid pr. Modtager	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6 by gns	Afgivelse mlm. København og 6-by gns.
65-79	3,31	3,09	1,74	3,03	2,46	2,61	2,71	-3,5%
80+	4,21	3,50	2,51	3,87	3,08	2,97	3,36	-11,4%
65+ I alt	3,87	3,34	2,16	3,49	2,84	2,80	3,08	-9,2%

Kilde: 6-by tal 2011, bilagstabel 54

3.1.3 Dækningsgrader (Antal hjemmeplejemodtagere ift. antal borgere)

Dækningsgraderne, dvs. antallet af modtagere af praktisk og personlig hjælp ift. det samlede antal ældre, er 14,9% højere i København end i gennemsnittet af 6-byerne, især blandt de 65-79 årige modtagere af hjemmepleje jf. nedenstående tabel 3.4..

Tabel 3.4 Dækningsgrader hjemmepleje 2011

Praktisk hjælp & Personlig pleje	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6.by gns	Afvigelse mlm. København og 6-by gns.
65-79	8,2%	9,4%	16,6%	12,5%	7,9%	15,9%	11,8%	35,2%
80+	40,3%	43,6%	62,8%	51,5%	36,9%	42,5%	46,3%	-8,1%
65+ I alt	16,4%	18,0%	27,9%	21,5%	15,0%	23,4%	20,4%	14,9%

Kilde: 6-by tal 2011, bilagstabel 54

Blandt de 80+ årige modtagere af hjemmepleje er dækningsgraderne lavere i København end gennemsnittet af 6-byerne, hvilket skal ses i sammenhæng med at dækningsgraderne for 80+ årige plejhjemsbeboere i København er højere end gennemsnittet af 6-byerne. Dvs. der er en højere andel af 80+ årige plejekrævende ældre i København som befinder sig på plejehjem i stedet for at modtage hjemmepleje.

De højere dækningsgrader i København skyldes demografiske faktorer: alder, civilstand og borgernes sundhedstilstand, idet der ikke er væsentlige forskelle i kommunernes kvalitetsstandarder. Det skal dog bemærkes, at i forbindelse med budget 2012 er der vedtaget skærpelse af visitationskriterierne ift. tøjvask og rengøring, som vil reducere dækningsgraderne i Københavns kommune.

3.2 Madservice

Udgifterne til madservice pr. 65+ årig er 65% højere i København end i gennemsnittet af 6-byerne, svarende til 14,1 mio. kr. i 2011.

Det skyldes det højere serviceniveau i København med levering af varm mad hver dag, hvilket giver meget høje transportudgifter til madudbringning. Derudover bidrager de mange valgmuligheder for selv at sammensætte sin menu i Københavns Madservice til høje udgifter til området..

Jf. nedenstående tabel 3.5 gav København i 2011 det højeste tilskud til madservice med udbringning blandt 6-byerne svarende til 21 kr. pr. hovedret.

Tabel 3.5 Difference mellem kommunens udgifter til madudbringning og borgerens egenbetaling 2011

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København
Omkostning pr. hovedret inkl. Udbringning	55	43	56	46	43	67
Omkostning pr. hovedret ekskl. Udbringning	50	38	39		36	47
Egenbetaling pr. hovedret	43	41	46	46	41	46
Difference mlm. omkostning inkl. udbringning og borgerens egenbetaling (kommunalt tilskud)	12	2	10	0	2	21

Med vedtagelse af budget 2012 blev der vedtaget en effektivisering på 2 mio. kr. i forhold til kørsel i forbindelse med madudbringning. Samtidig blev det vedtaget at sænke madpriserne med 7 kr. pr. hovedret, således at det kommunale tilskud til mad er steget yderligere.

3.3 Praktisk hjælp og pleje udenfor frit valg (Plejhjem)

Udgifterne til plejehjemsområdet pr. 65+ årig borger er 38% højere i København end i gennemsnittet af 6-byerne, svarende til 394,4 mio. kr.. Af de 394,4 mio. kr. kan 99,6 mio. kr. henføres til højere serviceniveau: 60 ekstra pladser sfa. 4 ugers ventetidsgaranti svarende til 21,9 mio. kr. samt 77,7 mio. kr. i ekstra udgifter til specialpladser, mens udgifterne til Omsorgscenteret Hjortespring som ligger udenfor Københavns kommune udgjorde 68,1 mio. kr. Jf. afsnit 4.2 er produktiviteten på plejhjem i København højere end 6-by gennemsnittet svarende til 27,6 mio. kr.. Den resterende del af afvigelsen svarende til 254,2 mio. kr. kan henføres til demografiske faktorer (alder, civilstand og sundhedstilstand).

3.3.1 Dækningsgrader (Antal plejehjemspladser ift. antal borgere)

København har højere dækningsgrader, hvilket skyldes en højere andel 80+ årige og enlige ældre samt 4 ugers ventetidsgaranti.

Tabel 3.6 Antal plejeboliger ift. antal 65+ årige borgere

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Antal Plejeboliger	1.884	1.408	1.698	959	1.211	3.904	
Dækningsgrad 65+ årige	4,6%	4,6%	5,3%	5,0%	7,3%	7,0%	5,6%

Med den samme gennemsnitlige dækningsgrad ift. antallet af 65+ årige som de øvrige 6-byer ville København have 759 færre plejehjemspladser, svarende til en udgiftsforskel på ca. 253 mio. kr..

En sammenligning af dækningsgraderne for de 80+ årige viser, at København har forholdsvis flere ældre på plejehjem også blandt de 80+ årige, jf. tabel 3.7.

Tabel 3.7 Antal 80+ årige plejehjemsbeboere ift. antal 80+ årige borgere

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Dækningsgrad 80+ årige	12,0%	12,9%	14,4%	15,1%	18,6%	16,5%	14,9%

3.3.2 Pladspriser

København har højere budgetterede pladspriser, jf. tabel 3.8, hvilket blandt andet skyldes et højt antal specialpladser. Den gennemsnitlige pladspris i København ligger således 33.041 kr. over 6-by gennemsnittet, hvoraf 19.900 kr. kan henføres til prisdifferencen mellem specialpladser og almindelige plejehjemspladser.

Tabel 3.8 Gennemsnitlig plejehjemspladspris blandt 6-byerne

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Gns. plejehjemspris	338.610	297.511	328.484	425.607	239.884	365.668	332.627
% afvigelse ift. 6-by gennemsnit	1,8%	-10,6%	-1,2%	28,0%	-27,9%	9,9%	0,0%

3.4 Aktivitetsområdet

Udgifterne til aktivitetsområdet pr. 65+ årig er 25% højere i København end i gennemsnittet af 6-byerne, svarende til 36,7 mio. kr. hvilket må tilskrives det højere serviceniveau i København ift. §79 tilbud svarende til 17,2 mio. kr. samt demografiske faktorer (alder og civilstand).

3.5 Hjemmesygepleje

Udgifterne til hjemmesygepleje pr. 65+ årig er ca. 13% højere i København end i gennemsnittet af 6-byerne. Dette må primært tilskrives demografiske faktorer samt forskel i sundhedstilstand. Dækningsgraderne på sygeplejeområdet i København er dog lavere end 6-by gennemsnittet, især blandt de 80+ årige. Dette skyldes primært at København har den højeste andel af budgettet til plejehjemsområdet ift. den samlede ældrepleje og at en større del af sygeplejeopgaven målrettet de 80+årige varetages i København på plejehjemmene end i hjemmesygeplejen.

Tabel 3.9 Dækningsgrader på sygepleje

Dækningsgrad	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	5-by gns
65-79	3,6%	5,9%	7,8%	3,7%	4,9%	5,2%
80+	13,8%	29,4%	39,3%	15,1%	20,1%	23,5%
I alt	6,2%	11,7%	15,0%	6,5%	9,2%	9,7%

3.6 Hjælpe midler

Udgifterne til hjælpemiddelområdet pr. 65+ årig er 50% højere i København end i gennemsnittet af 6-byerne, svarende til 51,8 mio. kr.. Afvigelsen ift. de øvrige byer må i høj tilskrives demografiske faktorer. Det vil dog kræve en mere dybdegående analyse af hjælpemiddelområdet at afklare dette nærmere.

3.7 Øvrige udgifter

De øvrige udgifter på ældreområdet pr. 65+ årig er ca. 19% lavere i København end i gennemsnittet af 6-byerne. I København dækker de øvrige udgifter primært over udgifter til Sosu-elever samt uddannelsesområdet. Det høje gennemsnit af de øvrige udgifter i de andre byer skyldes dog især et meget højt niveau i Aarhus, jf. tabel 3.10.

Tabel 3.10 Øvrige udgifter pr. 65+ årig

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Øvrige udgifter pr. 65+ årig	9.896	3.530	3.479	0	405	3.357	4.133
Afvigelse ift. gennemsnit	139%	-15%	-16%		-90%	-19%	0%

3.8 Køb/ salg til andre kommuner

Nettoudgifterne til køb af pladser i andre kommuner pr. 65+ årig er 326% højere i København end i gennemsnittet af 6-byerne, svarende til 223,7 mio. kr..

4. Produktivitet

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har i april 2012 i samarbejde med de øvrige 6-byer lavet en analyse af produktiviteten i ældreplejen på hhv. hjemmepleje og plejehjem.

Produktiviteten måles i form af den gennemsnitlige årsløn pr. medarbejder i hhv. hjemmepleje og på plejehjem (input-siden af produktiviteten) samt hvor mange timer pleje en medarbejder i hjemmeplejen leverer, og hvor mange plejehjemspladser der er ift. antallet af medarbejdere på plejehjem (output-siden af produktiviteten).

Indberegnet gennemsnitlige lønforskelle så er produktiviteten på hjemmeplejeområdet 5,5% lavere i København og produktiviteten på plejehjemmene 2,3% højere i København end 6-by gennemsnittet.

4.1 Produktivitet på hjemmeplejeområdet

På hjemmeplejeområdet udgør den gennemsnitlige årsløn i København 373.933 kr. hvilket er 0,9% højere end gennemsnittet af de øvrige 6-byer på 370.748 kr., jf. tabel 4.1.

Tabel 4.1 Gennemsnitlig årsløn i hjemmeplejen 2011 (Input)

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Gns. Årsløn	375.177	393.213	353.762	379.862	348.539	373.933	370.748
% afvigelse ift. gennemsnit	1,2%	6,1%	-4,6%	2,5%	-6,0%	0,9%	0,0%

Kilde: 6-byernes indmelding til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Det gennemsnitlige antal visiterede timer pr. medarbejder i København er 900 timer, hvilket er 4,7% lavere end 6-by gennemsnittet på 945 timer, jf. tabel 4.2.

Tabel 4.2 Visiterede timer pr. medarbejder i hjemmeplejen 2011 (Output)

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Visiterede timer	1.326.186	889.846	915.448	892.380	426.440	1.381.905	972.034
Antal medarbejdere	1.308	873	965	997	495	1.535	1.029
Visiterede timer pr. medarbejder	1.014	1.019	949	895	862	900	945
% afvigelse ift. gennemsnit	7,3%	7,9%	0,4%	-5,3%	-8,8%	-4,7%	0,0%

Kilde: 6-byernes indmelding til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

En sammenligning af produktiviteten på hjemmeplejeområdet målt som visiterede timer pr. medarbejder korrigeret for lønforskelle viser, at København ligger 5,5% under 6-by gennemsnittet, jf. tabel 4.3.

Tabel 4.3 Produktivitet pr. medarbejder i hjemmeplejen 2011 korrigeret for lønforskelle

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Forskel i visiterede timer pr. medarbejder korrigeret for lønforskel	6,0%	1,7%	5,3%	-7,5%	-3,0%	-5,5%	0,0%

Kilde: 6-byernes indmelding til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Produktivitetsforskellen svarer til 31,9 mio. kr., når man omregner denne til kroner på basis af den samlede lønsum i hjemmeplejen i 2011. Området er særlig udtaget som analysepunkt i en brugertidsprocent (BTP) analyse af Sundheds- og Omsorgsforvaltningens hjemmepleje.

De mulige forklaringer på den lavere produktivitet er blandt andet:

- Tilpasning til den demografiske udvikling, hvor København i større omfang skal tilpasse sig til et faldende antal plejekrævende ældre. Dette medfører blandt andet ekstra

udgifter forbundet med den personalemæssige tilpasning i form af optjent feriepenge og fratrædelsesgodtgørelser, som indgår i den samlede lønsum til hjemmeplejen.

- En større uddannelsesforpligtelse i København grundet det relativt større (og stigende) antal elever sammenlignet med de øvrige 6-byer.
- Udfordringer med at tilrettelægge produktionen på en optimal måde bl.a. som følge af den stigende andel af private leverandører, som overtager dele af hjemmeplejens opgaver.

Dette område analyseres nærmere i BTP-analysen, hvor der også peges på forbedringsforslag.

4.2 Produktivitet på plejehjemsområdet

På plejehjemsområdet udgør den gennemsnitlige årsløn i København 404.234 kr. hvilket er 6,6% højere end gennemsnittet af de øvrige 6-byer på 379.196 kr., jf. tabel 4.4.

Tabel 4.4 Gennemsnitlig årsløn på plejehjem 2011 (Input)

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Gns. Årsløn	393.308	396.207	345.896	380.278	355.253	404.234	379.196
% afvigelse ift. gennemsnit	3,7%	4,5%	-8,8%	0,3%	-6,3%	6,6%	0,0%

Kilde: 6-byernes indmelding til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Det gennemsnitlige antal plejehjemspladser sammenlignet med antallet af medarbejdere i København er 1,31 plejehjemspladser pr. medarbejder, hvilket er 9,5% højere end 6-by gennemsnittet på 1,19, jf. tabel 4.5.

Tabel 4.5 Antal plejehjemspladser pr. medarbejder på plejehjem 2011 (Output)

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Antal plejehjemspladser	1.975	1.405	1.701	949	1.248	3.904	1.864
Antal medarbejdere	1.790	1.017	1.798	1.027	753	2.988	1.562
Antal pladser pr. medarbejder	1,10	1,38	0,95	0,92	1,66	1,31	1,19
% afvigelse ift. gennemsnit	-7,5%	15,8%	-20,7%	-22,5%	38,9%	9,5%	0,0%

Kilde: 6-byernes indmelding til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

En sammenligning af produktiviteten på plejehjemsområdet målt som antal plejehjemspladser pr. medarbejder korrigeret for lønforskelle viser, at København ligger 2,3% over 6-by gennemsnittet, jf. tabel 4.6.

**Tabel 4.6 Produktivitet pr. medarbejder på plejehjem 2011
korrigeret for lønforskelle**

	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København	6-by gns
Forskel i antal pladser pr. medarbejder korrigeret for lønforskel	-10,8%	10,6%	-13,8%	-22,7%	47,7%	2,3%	0,0%

Kilde: 6-byernes indmelding til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Produktivitetsforskellen svarer til 27,6 mio. kr., når man omregner denne til kroner på basis af den samlede lønsum på plejehjemsområdet i 2011.

Den højere produktivitet på plejehjemsområdet i København kan blandt andet tilskrives stordriftsfordele på de københavnske plejehjem. Mens gennemsnitstørrelsen for plejehjem i København er på 87 pladser, så er gennemsnitstørrelsen på plejehjem blandt de øvrige 6-byer kun 46 pladser.